

Riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst i Markaryds kommun

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställt	Beslutsinstans
Riktlinjer	Riktlinjer	2021-04-15 § 28	Socialnämnde n
Dokumentansvarig	Diarienummer	Reviderad	Giltig till
Socialnämnden	2021/2	2021-02-24	Från och med 2021-04-15
Dokumentinformation			
Dokumentet gäller för	Markaryds kommun		

Riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst i Markaryds kommun

Allmänt

Enligt lagen om färdtjänst (1997:736) och riksfärdtjänst (1997:735) har kommunen ansvar för att anordna färdtjänst och riksfärdtjänst. Enligt 2 kap 11 § Lag om kollektivtrafik ska varje kommun regelbundet i ett trafikförsörjningsprogram ange omfattningen av trafik enligt lagen (1997:736) om färdtjänst och lagen (1997:735) om riksfärdtjänst och grunderna för prissättningen för resor med sådan trafik, i den mån kommunen inte överlåtit sina uppgifter enligt dessa lagar till den regionala kollektivtrafikmyndigheten.

Lagen om färdtjänst anger endast de grundläggande kraven som kommunen måste uppfylla. Lagen behöver därför kompletteras med kommunens egna målsättningar där ambitionsnivån för verksamheten framgår. Färdtjänst är ett komplement till den allmänna trafikförsörjningen med syfte att skapa resmöjligheter för dem som på grund av funktionshinder har svårigheter att resa med allmänna kommunikationsmedel.

Tillstånd får i skälig omfattning förenas med föreskrifter om:

1. Vilket färdstätt som får användas
2. Inom vilket område resor får göras, och
3. Hur många resor tillståndet omfattar

Resor som kan anses väsentliga för tillståndshavaren ska inte begränsas till antalet annat än om det finns synnerliga skäl. Övriga resor får enligt lagen begränsas till antalet i ”skälig omfattning”.

Vem har rätt till färdtjänst?

För att en person ska få tillstånd till färdtjänst måste följande tre förutsättningar uppfyllas:

- Personen ska vara folkbokförd i Markaryds kommun.
- Personen har på grund av sin funktionsnedsättning väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med kollektivtrafiken. Det gäller även för barn under 18 år.
- Personens funktionsnedsättning är varaktig, det vill säga inte tillfällig utan bedöms vara längre än sex månader.

Utredning

Ansökan

Ansökningar om färdtjänstillstånd handläggs av socialförvaltningens biståndshandläggare. Ansökan om färdtjänstillstånd sker på fastställd blankett och kan vid behov kompletteras med intyg från till exempel läkare, arbetsterapeut eller sjukgymnast. Intyget ska styrka den diagnos som ligger till grund för den sökandes behov samt beskriva funktionsnedsättningen i relation till förflyttning och resor med kollektivtrafik.

Bedömning

Utredningen ska utvisa funktionshindrets art och omfattning, samt vilka svårigheter den sökanden har att förflytta sig på egen hand och att resa med allmänna kommunikationsmedel. Funktionshindret ska inte vara endast tillfälligt, vilket enligt rättspraxis, innebär att det beräknas bestå i mer än sex månader.

Färdtjänst bedöms enligt tre nivåer, beroende på vilka svårigheter man har att ta sig fram och vilka typer av kollektivtrafik som finns tillgängliga.

1. *Anslutningsresor.*

Kan resa kollektivt med anslutningsresa samt med anpassad kollektivtrafik.

Nivå 1 avser de funktionshindrade som ej kan förflytta sig till busshållplatsen eller terminalen på egen hand. De kan sedan klara att resa på egen hand eller med ledsagare.

2. *Personbil.*

Nivå 2 avser personer som endast i begränsad omfattning (eller inte alls) kan resa med anpassad kollektivtrafik, utan kräver dörr-till-dörr transport.

3. *Specialfordon.*

Nivå 3 avser de som behöver specialfordon av något slag.

Tidsbegränsning av beslut

Tillstånd till färdtjänst meddelas för viss tid eller tills vidare. Huvudregeln är att tillståndet beviljas för en viss tid. I de fall det är uppenbart att det funktionshindret är bestående och att det inte kommer att ske någon förbättring kan tillståndet beviljas tills vidare.

Färdtjänstillstånd för barn

I lag om färdtjänst finns ingen åldersgräns angiven då det gäller rätt till färdtjänst. Om sökande är under 18 år ska prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder, det vill säga det är funktionshindret, och inte huruvida barnet kan eller inte kan resa i vuxens sällskap, som avgör barnets rätt till färdtjänst.

- Om barnets svårigheter i huvudsak beror på den för åldern typiska utvecklingsnivån och mognaden, faller barnets möjligheter att förflytta sig under föräldraansvaret. Barnet är i detta fall således inte berättigat till färdtjänst.
- Om barnets svårigheter i huvudsak beror på funktionshinder, föreligger inte något föräldraansvar beträffande barnets möjligheter att förflytta sig. Barnet är i detta fall berättigat till färdtjänst.

Ledsagare/personal

Tillstånd till ledsagare beviljas endast då den färdtjänstberättigade behöver hjälp under färden, förutom den hjälp som erhålls av transportbolaget. Tillståndet är således knutet till själva resan och inte det behov av hjälp som eventuellt krävs vid själva resmålet.

Det ska framgå av färdtjänstkortet att ledsagare beviljats. Ledsagares resekostnad betalas av kommunen.

För beviljad ledsagare gäller följande:

- Tillståndsinnehavaren har behov av stöd under själva resan.
- Ledsagaren ska stiga på och av vid samma plats som färdtjänstresenären.
- Ledsagaren reser gratis.
- Den som själv är färdtjänstberättigad kan inte vara ledsagare.
- Personal följer alltid med utan kostnad.

Medresenär

En färdtjänstresenär har, i mån av plats, rätt att ha med sig en medresenär som betalar samma egenavgift som färdtjänstresenären.

Resmål - Antal resor

I Markaryds kommun föreskriver riktlinjerna att den som på grund av sin funktionsnedsättning inte kan åka med allmänna kommunikationsmedel kan beviljas färdtjänsttillstånd med ett skäligt antal resor inom en radie av 6 mil från bostaden. För resor längre än 6 mil kan riksfärdtjänst beviljas.

Anslutningsresor

För den som på grund av funktionsnedsättning inte kan ta sig till närmaste hållplats för allmänna kommunikationsmedel, men kan åka med dessa, kan färdtjänsttillstånd beviljas mellan bostaden och hållplatsen.

Begränsningar i rätten till färdtjänst

Tillstånd till färdtjänst gäller inte transporter som av någon annan anledning bekostas av det allmänna. Det gäller till exempel vårdresor till lasarett, vårdcentral, distriktsköterska, sjukgymnast, utprovning av hjälpmedel samt till tandläkare. Det gäller också resor i samband med arbetslivsinriktad rehabilitering. Även när det gäller andra resor som enligt lag eller författning ska bekostas av det allmänna, det vill säga staten, kommunen eller regionen, föreligger ingen rätt att använda färdtjänst i stället.

Dokumentation

Myndigheten som handlägger ärenden om färdtjänst och riksfärdtjänst har skyldighet att dokumentera alla uppgifter som kan ha betydelse för utgången i ett ärende.

Kommunikationsskyldighet

Innan beslut om färdtjänst och riksfärdtjänst kan fattas, måste handläggaren ta ställning till om utredningen skall kommuniceras, dvs delges den sökande.

Sekretess

Sekretessen regleras i Offentlighets- och sekretesslagen (OSL). För färdtjänst och riksfärdtjänst anges detta under kap 29 §§ 6 och 7.

Trots sekretess får dock kommunen lämna ut sådana uppgifter till trafikutövare eller beställningscentral som krävs för att denne skall kunna fullgöra uppdraget.

Vad som gäller vid resor

Färdtjänstens servicenivå

Färdtjänstillståndet innebär alltid att resenären kan få följande service vid färdtjänstresa:

- Hjälp in i och ut ur fordon.
- Hjälp med handikapphjälpmedel och bagage in i och ut ur fordon.
- Bagage får medtas i den utsträckning som är normalt att ha med på buss.
- Hjälp med säkerhetsbälte.
- Stöd vid förflyttning till och från bostad och besöksplats. Denna hjälp utgår inte om beviljad ledsagare medföljer på resan.

Färdtjänstlegitimation

Färdtjänstberättigad ska uppvisa färdtjänstlegitimation vid varje resa.

Färdtjänstillståndet är personligt. Den färdtjänstberättigade måste själv medfölja på beställd resa.

Resor i annan kommun

Den som behöver använda färdtjänst i en annan kommun ska uppvisa ett intyg, som utfärdas i hemkommunen. Vid resor i annan kommun gäller vistelsekommunens regler och taxor.

Återkallelse av tillstånd

Återkallelse av tillstånd kan bli aktuellt om:

- tillståndshavaren genom förändringar i hälsotillståndet eller funktionsnedsättningen, eller av andra skäl, inte längre uppfyller kriterierna för att få färdtjänst.
- anpassningar genomförts i linjetrafiken som medför att en dittills färdtjänstberättigad person nu kan resa med allmänna kommunikationsmedel.
- tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvariga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsten. Återkallelse på denna grund bör enligt lagens förarbeten ske restriktivt.

Avgifter

En tillståndsgivare har rätt att ta ut avgifter för färdtjänstresor. Egenavgiften för färdtjänstresa fastställs av kommunfullmäktige, vanligen i samband med beslut om taxor och avgifter. Avgifterna ska vara skäligen och får inte överstiga

tillståndsgivarens självkostnader. Egna barn under 18 år får medfölja utan kostnad.

Riksfärdtjänst

Allmänt

Enligt Lag om Riksfärdtjänst (SFS 1997:735) kan den, som på grund av funktionsnedsättning inte kan resa ensam med tåg i 2:a klass eller buss i linjetrafik, få tillstånd till riksfärdtjänst. I första hand ska den hjälp man kan få från trafikföretagets personal användas. Frågor om tillstånd prövas av kommunen där den sökande är folkbokförd. Rätt till färdtjänst medger inte med automatik rätt till riksfärdtjänst. Riksfärdtjänst ska inte beviljas för resa inom område där vanlig färdtjänst kan utnyttjas.

Vem har rätt till riksfärdtjänst?

Syftet med riksfärdtjänsten är att ge personer med svåra och bestående funktionshinder möjlighet att göra längre resor inom landet till normala kostnader. Resorna kan ske med flyg, tåg och andra allmänna kommunikationer samt med taxi eller specialfordon.

Utredning

Kriterier för att erhålla tillstånd till riksfärdtjänst

Tillstånd skall beviljas om

1. resan till följd av den sökandes funktionshinder inte till normala reskostnader kan göras med allmänna kommunikationer eller inte kan göras utan ledsagare,
2. ändamålet med resan är rekreation, fritidsverksamhet eller någon annan enskild angelägenhet.

Vad som avses med begreppet ”någon annan enskild angelägenhet” definieras inte i lagen eller dess förarbeten. Enskild angelägenhet kan beskrivas som någonting av privat karaktär som är en personlig angelägenhet för den enskilde och som inte har anknytning till arbete, utbildning eller medicinsk vård eller behandling.

3. resan görs inom Sverige från en kommun till en annan kommun,
4. resan görs med taxi, ett för ändamålet särskilt anpassat fordon eller med allmänna kommunikationer tillsammans med ledsagare, och
5. resan inte av någon annan anledning bekostas av det allmänna.

Tillstånd till riksfärdtjänst får förenas med föreskrifter om färdtjänst.

Begränsningar

Av riksfärdtjänstlagen framgår att tillstånd till riksfärdtjänst inte omfattar resor ”som av någon annan anledning bekostas av det allmänna”. Färdtjänst, sjukresor, skolskjutsar, arbetsresor och resor i samband arbetsinriktad rehabilitering är exempel på sådana resor.

Resa med riksfärdtjänst förutsätter ett resande i skälig omfattning. Resor i annan omfattning kan medföra begränsningar.

Barns rätt till riksfärdtjänst

Om sökande är under 18 år ska prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder det vill säga det är funktionshindret, och inte huruvida barnet kan eller inte kan resa i vuxens sällskap, som avgör barnets rätt till riksfärdtjänst. Om svårigheterna att förflytta sig beror på ett funktionshinder föreligger inte något föräldraansvar utan riksfärdtjänst ska beviljas för att tillgodose hjälpbehovet – om ett barn utan funktionshinder i motsvarande ålder och situation skulle ha kunnat förflytta sig på egen hand, är en hänvisning till föräldraansvaret inte skäl för att avslå en ansökning om riksfärdtjänst.

Ledsagare

Om den som söker tillstånd till riksfärdtjänst behöver ledsagare under resan, skall tillståndet gälla även ledsagaren. Behovet av ledsagare ska vara knutet till själva resan och inte till vistelsen vid resmålet.

Medresenär

Eftersom begreppet medresenär inte förekommer i riksfärdtjänstlagen, kan tillståndsgivaren inte åläggas att tillåta medresenär vid riksfärdtjänstresa.

Hjälpmedel och bagage

När frågeställningen uppkommer om behov av riksfärdtjänst på grund av behov av stora eller skrymmande hjälpmedel finns det en kammarrättsdom som hänvisar till att behovet av hjälpmedel ska vara knutet till själva resan för att skyldighet ska finnas att bevilja riksfärdtjänsttillstånd, om resan utan dessa hjälpmedel kan genomföras på egen hand med allmänna kommunikationer.

När det gäller bagage påverkas rätten till riksfärdtjänst inte av svårigheter att medföra bagage som resenären behöver på resmålet men inte under själva resan. Klarar resenären att resa på egen hand utan bagage föreligger inte rätt till riksfärdtjänst.

Anslutningsresor

När riksfärdtjänsten används som anslutningsresor till resor med flyg ska det färdtjänst beviljas som med hänsyn till resenärens förutsättningar är det minst kostsamma för tillståndsgivaren.

Sekretess

Trots sekretess får en tillståndsgivare lämna ut uppgifter om enskildas personliga förhållanden till en beställningscentral för transporter eller en trafikutövare, om uppgifterna behövs för att samordna resor.

Egenavgift

Vid resa med riksferdtjänst skall tillståndshavaren betala en avgift (egenavgift) som motsvarar normala reskostnader med allmänna färdmedel. I Förordning (1997:782) om egenavgifter vid resor med riksferdtjänst meddelas föreskrifter om beräkningen av egenavgiften.

Oavsett vilket färdmedel som faktiskt används skall det kortaste vägvståndet mellan de orter där resan börjar och slutar läggas till grund för beräkningen av egenavgiften. Vid båtresa skall det kortaste avståndet mellan hamnarna räknas som vägvstånd. Vid resa till och från Gotland skall för sjösträckan följande vägvstånd gälla: Nynäshamn-Visby 150 kilometer, Oskarshamn-Visby 120 kilometer.

Vägvstånd i kilometer	Egenavgift i kronor
0-100	105
101-125	130
126-150	165
151-175	195
176-200	220
201-225	255
226-250	275
251-275	300
276-300	320
301-350	370
351-400	420
401-450	455
451-500	480
501-600	535
601-750	600
751-1000	655
1 001-1 250	680
1 251-1 500	700
1 501 och längre	755

Resenärer under 26 år och studerande som innehar Centrala Studiestödsnämndens rabattkort eller Sveriges Förenade Studentkärs studentkort skall betala 70 procent av egenavgift. Förordning (1996:1094).

Ersättning för en riksfärdtjänstresa lämnas med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan reskostnaden och egenavgiften.

Ersättning för ledsagarens resa skall dock motsvara kostnaden för resan. Ersättningen betalas till den som utfört transporten eller till den som har betalat transporten. Beslut om ersättning meddelas av tillståndsgivaren.